

Asia: VN/26600/2023

Lausuntopyyntö: Työryhmän mietintö ulosottosäätelyn uudistamisesta

Tulojen ulosmittaus

Lausuntonne yleisesti tulojen ulosmittausta koskevista muutosehdotuksista.

-

Lausuntonne ehdotuksesta säilyttää velallisen suojaosuus takuueläkkeen tasolla (ehdotettu muutos ulosottokaaren 4 luvun 48 §:ään).

-

Lausuntonne ehdotetuista ulosmittauksen määrän laskentasäännöistä (ehdotetut muutokset 4 luvun 49 ja 50 §:ään sekä ehdotettu uusi 49 a §).

-

Lausuntonne ehdotuksesta velallisen elatuksen varassa olevien henkilöiden huomioimiseen tulojen ulosmittauksessa (ehdotetut muutokset 4 luvun 48 ja 49 §:iin).

-

Lausuntonne ehdotuksesta poistaa vapaakuukausia koskevat säännökset sekä muuttaa ulosmittauksen rajoittamista koskevaa säännöstä. (Ehdotus muuttaa 4 luvun 51 § ja kumota 4 luvun 52 ja 53 §:t).

-

Lausuntonne työryhmän mietinnön jaksossa 5.1 esitetystä sekä oikeusministeriön muistiossa käsitellystä vaihtoehdosta, jossa velalliselle viran puolesta myönnettävät vapaakuukaudet säilytettäisiin osittain.

-

Lausuntonne ehdotetusta muutoksesta jatkuvan elatusavun perintää koskevaan säännökseen (ehdotettu muutos 4 luvun 54 §:ään).

-

Lausuntonne tulojen ulosmittaukseen ehdotettujen muutosten vaikutuksesta velallisten ja velkojien asemaan. Arvioitko ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Lausuntonne tulojen ulosmittaukseen ehdotettujen muutosten taloudellisista vaikutuksista sekä vaikutuksista palkan maksajien asemaan. Arvioitko ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Muut ulosottokaaren muutosehdotukset

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velvollisuutta lähettää ulosmittauksen ennakoilmoitus toistuvaistulon ulosmittauksesta ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotetut muutokset 3 luvun 33 ja 34 §:iin)

-

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa luonnollisen henkilön rahavaroja koskevaa erottamisetua ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 4 luvun 21 §:n 1 momentin 6 kohtaan)

-

Lausuntonne ehdotuksesta lisätä lakiin velallisena olevan kuolinpesän rahavaroja koskeva erottamisetu ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu 4 luvun 21 §:n uusi 3 momentti)

-

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velallisen maksusuunnitelman lakkauttamista koskevaa säännöstä ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 4 luvun 59 §:n 2 momenttiin)

-

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velallisena olevalta kuolinpesältä ulosmitattujen varojen tilittämistä koskevaa säännöstä ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 6 luvun 16 §:n 1 momenttiin)

-

Sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaus

Lausuntonne työryhmän ehdotuksesta muuttaa sosiaaliturvaetuuksien ulosmittausta koskevaa lainsäädäntöä.

-

Lausuntonne työryhmän ehdotuksen vaikutuksista. Arvioitko sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaukseen ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Henki- ja eläkevakuutusten ulosmittaus

Lausuntonne ehdotetusta ulosottokaaren 4 luvun 70 §:n muutoksesta ja sen arvioiduista vaikutuksista. Arvioitteko ehdotetulla muutoksella olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Lausuntonne ehdotetusta vakuutusopimuslain 54 §:n muutoksesta ja sen arvioiduista vaikutuksista. Arvioitteko ehdotetulla muutoksella olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Varojen kohdentaminen saatavan osille

Lausuntonne työryhmän muistiosta

-

Muut mietintöä koskevat huomiot

Lausunnonantajan muut huomiot työryhmän mietinnöstä, työryhmän varojen kohdentamista koskevasta muistiosta tai oikeusministeriön vapaakuukausia koskevasta muistiosta.

Työryhmän ehdotukset tulojen ulosmittauksen uudistamiseksi sisältävät useita järjestelmää selkeyttäviä ja hallinnollista tehokkuutta parantavia muutoksia. Jatkovalmistelussa on kuitenkin tärkeää arvioida tarkemmin, miten ehdotetut toimenpiteet vaikuttavat ulosmittausprosessien kokonaismäärään ja sitä kautta ulosottolaitoksen virkamiesten työmäärään sekä velallisten asemaan.

Ehdotettujen muutosten vaikutuksia ulosottolaitoksen hallinnolliseen työhön ei ole toistaiseksi arvioitu riittävästi. Uudistukset voivat joko yksinkertaistaa tai monimutkaistaa ulosottoa prosessia riippuen siitä, miten niiden käytännön toimeenpano järjestetään. On tärkeää varmistaa, ettei yksittäisille virkamiehille kohdistu kohtuutonta kuormitusta. Muutosten toimeenpano ei saa lisätä ulosottolaitoksen hallinnollista taakkaa tavalla, joka heikentäisi prosessin sujuvuutta tai hidastaisi sen etenemistä.

Mietinnön kohdassa 4.2.7.3 todetaan, että muutokset lisääisivät merkittävästi asiakaspalvelun, neuvonnan ja tiedottamisen tarvetta. Lisäksi sivulla 75 arvioidaan, että ulkoisen asiakaspalvelun työmäärä kasvaisi yhden toimistohenkilön verran. Tämä olisi huomattava lisäys käytännön työkuormaan ja johtaisi henkilöstön kuormituksen kasvuun ilman vastaavaa resurssivahvistusta. Tämän vuoksi on olennaista, että lisäresursointi toteutetaan erillisenä rekrytointina, eikä nykyisen asiakaspalveluhenkilöstön tehtäviä laajentamalla.

Uudistuksen tavoitteena on mm. yhdenmukaistaa sääntelyä ja vähentää hallinnollista monimutkaisuutta. Tällä hetkellä on kuitenkin epäselvää, mitä konkreettisia muutoksia uudistus tuo mukanaan ja millaisia käytäntöjä uuden ulosottorakenteen kautta tullaan toteuttamaan. Muutoksiin

perehtyminen ja niiden käytännön toimeenpano edellyttävät myös merkittäviä ajallisia resursseja ulosottolaitoksen henkilöstöltä, mikä voi heikentää ulosottopalveluiden tavoitettavuutta. Vaikka uudistuksen pitkän aikavälin tavoitteena on sääntelyn sujuvoittaminen ja yksinkertaistaminen, on tärkeää varmistaa, ettei myöskään siirtymävaihe aiheuta kohtuutonta kuormitusta tai palvelutason laskua.

Sääntelyn on oltava riittävän ymmärrettävää ja läpinäkyvää myös velallisen näkökulmasta. Lisäksi sääntelyn selkeys on keskeinen oikeusturvan kannalta, jotta ulosottolaitoksen virkamiehillä on johdonmukaiset ja yksiselitteiset perusteet toiminnalleen. Tämä vähentää riskiä siitä, että päätöksenteko jäisi liiaksi yksittäisen viranhaltijan harkinnan varaan, erityisesti kiireellisissä tilanteissa tai teknisesti vaativissa ulosmittauksissa, joissa selkeät toimintalinjat ovat erityisen tärkeitä.

Monilla velallisilla voi olla haasteita ulosottojärjestelmään ja sen muutoksiin liittyvissä oikeudellisissa kysymyksissä, minkä vuoksi järjestelmän läpinäkyvyys ja helppotajuisuus ovat keskeisiä heidän oikeuksiensa toteutumisen kannalta. Mietinnössä esitetyt muutokset edellyttävät tuekseen selkeitä ja helposti saavutettavia ohjeita viranomaisilta, erityisesti ulosottoviranomaisilta. Ymmärrettävä ohjeistus auttaa ehkäisemään tiedonkulun ongelmia erityisesti uudistusten alkuvaiheessa, jolloin epäselvyydet voivat heikentää sekä velallisten että viranomaisten toimintavarmuutta.

Thurin Jesper
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL r.y.